

راهکارهای کاهش جمعیت کیفری

ژیلا رستگاری‌نیا

رییس مرکز آموزش و پژوهش منطقه‌ی ۲ آموزشی

مقدمه

جرم پدیده‌ای اجتماعی است که از همان ابتدای تشکیل جوامع انسانی دست و پاگیر این جوامع شده و برای انسان‌ها در همان ابتدای راه حیات اجتماعی شان مشکلات اجتماعی عدیده‌ای را به وجود آورده است. جوامع انسانی هم در حد اندیشه و تفکرشان به چاره‌جویی تمسک می‌جسته‌اند. ولی به دلیل اثتبات و نادرست بودن این راه‌حل‌ها، تاکنون موفقیتی در راه از میان برداشتن این پدیده‌ی شوم اجتماعی حاصل نکرده‌اند و تمام کوشش جوامع فقط در راه مبارزه با مجرم بوده است نه با جرم و در حقیقت مبارزه با معلول را برگزیده است.

امروزه در بسیاری از کشورهای جهان، مجازات سلب آزادی به مثابه‌ی مجازات اصلی به مجرمان اعمال می‌شود. البته با هدف اصلاح و تربیت مجرمان. نه همچون گذشته با هدف انتقام‌جویی یا ارباب مجرم و هدف از مجازات سلب آزادی، چون هدف مجازات‌ها، فقط باز اجتماعی کردن مجرمان است. این گونه مجازات‌ها خود جرم‌زا بوده و موجب افزایش جرم در سطح جامعه شده است و مگر در موارد نادری نتوانسته هدف‌های اصلاحی و تادیبی مجازات‌ها را محقق کند. در مورد بیشتر مجرمان ناموفق بوده است و نتوانسته موجب بازاجتماعی شدن و اصلاح آنان شود، بلکه مجرمان را خطرناک‌تر و با درجه‌ی جرم‌زایی بیشتری به جامعه عودت داده است.

مجازات‌های حبس

جهان امروز، تحت تاثیر عقاید طرفداران مکتب‌های مختلف حقوق جزا، هدف از مجازات حبس و زندان، اصلاح و تربیت مجدد مجرم است. عده‌ای از حقوقدانان معتقدند که زندان نه تنها موجب

از جمله مجازات‌های مرسوم که از دیر باز تاکنون نیز در مورد بزهکاران به مورد اجرا گذاشته می‌شود، مجازات حبس و زندان است. در ادوار دیرینه، هدف از مجازات حبس، انتقام‌گیری از افراد مجرم یا دفاع از جامعه بوده است ولی در

اصلاح مجرمان نمی‌شود، بلکه باعث جری شدن آنان می‌شود و آثار سوء زندان بیشتر از آثار مثبت زندان می‌باشد از این رو، خواستار کاهش مجازات زندان و یا جایگزین نمودن مجازات‌های دیگر هستند.

تاریخچه‌ی مجازات

سابقه‌ی ایجاد زندان به سابقه‌ی تمدن بشری می‌رسد، یعنی زمانی که بشر، تمدن ابتدایی را پایه‌ریزی کرد، زندان‌ها را نیز ایجاد کرده‌اند. تا حدودی می‌شود برای حبس، تاریخی در حدود ۵ هزار سال قبل از میلاد قایل شد. منظور از حبس و سیاه‌چال و زندان وسیله‌ای برای از بین بردن تدریجی زمینه‌ی جرم و سلب حیات از آن‌ها و آزار و شکنجه کردن مجرمان بوده است.

ولی مجازات‌ها در نظام کیفری اسلام، هم جنبه‌ی اخروی و هم جنبه‌ی دنیایی دارند، در حالی که در سایر نظام‌های کیفری دنیا، مجازات آن‌ها در دنیا معنا دارد. در اسلام، عقوبت زندان به‌مثابه‌ی کیفر قانونی پذیرفته شده است. امروزه طبق مجازات اسلامی، زندان از کیفرهای اصلی محسوب می‌شود و مدت و میزان آن از لحاظ کمترین و بیشترین توسط قانونگذار پیش‌بینی شده است. هدف اسلام از عقوبت زندان چون دیگر تعزیرات اصلاح و تهذیب اخلاقی مجرمان است نه انتقال و شکنجه آنان.

اهداف‌های مجازات

کیفرشناسان هدف‌هایی را برای مجازات در نظر گرفته‌اند که عبارتند از:

۱- اجرای عدالت کیفری

۲- ازعاب بزهکاران

۳- دفاع از اجتماع در مقابل خطرات بزهکاران

۴- اصلاح بزهکاران

عده‌ای از حقوقدانان عقیده دارند وظیفه‌ی زندان در مورد مجرمان آن است که این دسته از افراد خاطی و عاصی و ضداجتماعی را به افراد وظیفه‌شناس و خدمتگزار تبدیل کند. زندان‌ها امروزه برای جوابگویی به این وظیفه‌ی دشوار، نیازمند داشتن وسایل و تشکیلات در خور سیاست‌های کیفری جدید می‌باشند تا اصلاح و تربیت مجرمان را تسهیل کند. در بیشتر این کشورها نام زندان تبدیل به ندامتگاه شده است. البته باید توجه داشت که اصلاح و تربیت مجرمان نباید موجب از بین بردن اثر ارعابی مجازات شود.

نقاط ضعف اجرای مجازات‌های حبس

بازداشت و سلب آزادی و نگاه‌داری مجرم در زندان به خاطر مجازات، ضمن اینکه محاسنی دارد، معایب و مفاسدی نیز دربردارد.

امروزه، بیشتر حقوقدانان به این نتیجه رسیده‌اند که اصلاح و بازپروری اجتماعی بزهکار از طریق حبس منتج به شکست است و زندان قادر به سازش دادن، ارشاد و بازپذیر کردن اجتماعی بزهکار نیست. بلکه علاوه بر اینکه بار سنگین اقتصادی بر دوش افراد جامعه تحمیل می‌کند، آثار سوء فراوانی نیز دارد. امروزه

سیاست جنایی در اکثر کشورهای

پیشرفته به منظور محدود کردن

مجازات‌ها، توصیه‌هایی را

ارایه می‌کند و

به سوی

عده‌ای از

حقوقدانان معتقدند

که زندان نه تنها

موجب اصلاح مجرمان

نمی‌شود، بلکه باعث

جری شدن آنان می‌شود

و آثار سوء زندان بیشتر از

آثار مثبت زندان می‌باشد

از این رو، خواستار کاهش

مجازات زندان

و یا جایگزین نمودن

مجازات‌های دیگر هستند

جایگزین

کردن مجازات‌های

دیگری به جای زندان گام

برمی‌دارد. علت این امر آثار سویی است که

زندان‌ها بر فرد بزهکار و اجتماع تحمیل می‌کند.

تحدید مجازات‌ها در نظام کیفری جمهوری اسلامی ایران

کشور ما بجز در سیاست‌های کیفری خود، به منظور جایگزین کردن مجازات‌های دیگر به جای زندان و تحدید هرچه بیشتر مجازات‌های حبس، اقدام‌های موثر و چشمگیری داشته و تا حدودی جامعه را از شر زندان رها ساخته است که اهم این اقدام‌ها عبارتند از:

۱- جایگزین کردن جزای نقدی به جای مجازات حبس‌های

کوتاه‌مدت

۲- جایگزین کردن مجازات‌هایی که در ماده‌ی ۲۲ ق.م.ا

مصوب سال ۱۳۷۰ دیده می‌شود. طبق این ماده، دادگاه می‌تواند

در صورت احراز به منظور تخفیف، مجازات تعزیری یا بازدارنده

را لحاظ و یا تبدیل به مجازات از نوع دیگری کند که مناسب‌تر

به حال متهم باشد. هدف این است که از مجازات زندان چشم‌پوشی کند و مجازات‌هایی را که تا دیروز جنبه‌ی تئیمیمی و تکمیلی داشته است، به عنوان مجازات اصلی در نظر بگیرد.

۳- استفاده از زندان باز و فرستادن زندانیان به این زندان. زندان باز زندانی است بدون حفاظت و مامور مراقبت که زندانی محکومیت خود را در آن با اشتغال به کار یا به خدمت می‌گذراند و حق خروج از زندان را ندارد و شب‌ها در نزدیک‌ترین آسایشگاهی که به همین منظور تعیین شده است، استراحت می‌کند.

۴- ماده‌ی ۳ قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به دادگاه‌های نظامی اجازه داده است که مجازات

امروزه، سیاست جنایی در اکثر کشورهای پیشرفته به منظور محدود کردن مجازات‌ها، توصیه‌هایی را ارایه می‌کند و به سوی جایگزین کردن مجازات‌های دیگری به جای زندان گام برمی‌دارد. علت این امر آثار سویی است که زندان‌ها بر فرد بزهکار

و اجتماع تحمیل می‌کند حبس را با توجه به مراتب جرم، امکانات خا طی و کیفیات مخففه یا سایر اوضاع و احوال به مجازات تعزیری زیر تبدیل کند. تبدیل حبس کارکنان کادر به جزای نقدی یا اقامت اجباری یا منع اقامت در نقطه‌ی خاص.

۵- استفاده از سیاست کیفری عفو یا تخفیف مجازات

محکومان

۶- تعلیق اجرای مجازات‌های حبس انجام اموراتی چون،

۱- مراجعه به بیمارستان یا درمانگاه برای درمان بیماری یا اعتیاد
۲- خودداری از اشتغال به کار یا حرفه‌ای معین
۳- اشتغال به تحصیل در یک موسسه‌ی فرهنگی
۴- خودداری از تجاهر به ارتکاب محرمات و ترک واجبات و معاشرت با افرادی که دادگاه معاشرت با آنان را برای محکوم علیه

مضر تشخیص می‌دهد.

۵- خودداری از رفت و آمد به محل‌های معین

۶- معرفی خود در مدت‌های معین به شخص یا مقامی که دادستان تعیین می‌نماید.

۷- آزادی مشروط: طبق تحقیقات انجام شده در ایالت متحده آمریکا برای جلوگیری از ازدحام جمعیت زندان‌ها راهبردهای گوناگونی به کار برده‌اند:

۱- راه‌حل‌های اولیه: این سیاست‌ها و روش‌ها به کارکنان دادگاه جنایی که به مجرمان چه قبل از اجرای مجازات و چه در طول آن رسیدگی می‌کنند مربوط است

۲- راه‌حل‌های ثانویه: از طریق آزادی زود هنگام می‌توان این راه حل را عملی نمود. برای نمونه، استفاده‌ی بیشتر از خارج کردن از مراحل رسیدگی رسمی است. در این برنامه‌ها، دادیاران به صورت موقت پی‌گیری یک مورد را برای مدتی عقب می‌اندازند و شخص مجرم باید در یک موقعیت خاص باشد. مثلاً باید به‌شغلی مشغول باشند و یا از مصرف مواد مخدر خودداری کنند. اگر به آن وضع پاسخ داد، پرونده‌ی مسکوت گذاشته می‌شود یا هزینه‌ها کاهش می‌یابد. در این مرحله به مواردی همچون جبران خسارت، خدمات اجتماعی، جبران خسارت‌های وارد شده بر قربانی (پرداخت یا جبران خسارت به بار آمده برای قربانی در اثر جنایت) و جریمه می‌توان اشاره کرد.

۳- یکی از راه‌حل‌های دیگر استفاده از توافق دادستان با متهم برای تخفیف در حکم کیفر، محدود کردن زندان به مجرمانی که بسیار خطرناک پنداشته می‌شوند. واگذاری تعدادی ثابت فضای زندان به قضات برای اینکه مجبور شوند اولویت‌های خود را بازساماندهی کنند و صرفاً مجرمان خطرناک را زندانی کنند. یک راه حل دیگر برای جلوگیری از ازدحام جمعیت زندان‌ها این است که از بازداشتگاه‌های محلی در حوزه‌های قضایی منتخب به عنوان کمک زندان‌هایی که جمعیت سر ریز دارند استفاده شوند.

اتخاذ تصمیم‌های غیر سختگیرانه برای معیارهای مشمول برای آزادی زود هنگام و استفاده از آزادی مشروط اجازه به کارکنان و کارمندان زندان برای کاهش مجازات‌ها به مجرمان گزینش شده توسعه‌ی تعدادی از برنامه‌های اجتماعی همچون استفاده از آزادی‌های مشروط توأم با سرپرستی‌های شدید و فزونگر برای بسیاری از مجرمان خطرناک نیز می‌تواند حایز اهمیت باشد.

رفایده‌ی اقتصادی کاهش مجازات‌های حبس

زندان آثار سوء فراوانی برای متضرر از جرم از یک طرف و برودجه‌ی مملکت از طرف دیگر وارد می‌کند و باعث زیان‌های فراوان برای خانواده‌ی فرد مجرم نیز می‌شود.

انتظار یکسان و بستگان مجرم به آزادی وی و مراجعات مکرر برای ملاقات وی و مسئولان قضایی برای خلاصی یا تخفیف مجازات فرد مجرم که این عمل از یک طرف فعالیت اقتصادی خانواده‌ی زندانی که مدتی از وقت و کار خود را صرف رفت و آمد می‌کنند، می‌کاهد و منجر به زیان خود آنان و جامعه می‌شود و از سوی دیگر بیشتر مجرمانی که به زندان افتاده‌اند، شغل خود را از دست داده و بیکار شده‌اند و بعد از آن ممکن است کمتر مشاغل مشابه همان را پیدا کنند و همین عوامل موجب افزایش هزینه‌ی ارتکاب جرایم در آنان می‌شود. یکی از فایده‌های مجازات‌های جایگزین حبس این است که مجرم شغل خود را از دست نمی‌دهد. موجب افزایش و رشد اقتصادی خانواده و خود زندانی و سبب جلوگیری از نابود شدن و به هدر رفتن سرمایه‌ی انسانی می‌شود.

فایده‌ی اجتماعی کاهش مجازات حبس

۱- کاهش طلاق در سطح جامعه که به دلایل زیر انجام می‌شود:

الف) فشار روانی که بر زوجین وارد می‌شود.

ب) طولانی شدن مدت حبس موجب فشار مادی و معنوی بر خانواده‌ی زندانی می‌شود.

۲- کاهش انحرافات اخلاقی

۳- توسعه‌ی روابط خانوادگی و ایجاد رابطه‌ی معنوی و مادی فرد با بیرون از زندان و تقلیل نیافتن روابط عاطفی با نزدیکان

۴- تقویت هنجارهای اجتماعی و کاهش عقده‌های روانی در جامعه.

۵- تضعیف فرهنگ بزهکاری

۶- جلوگیری از کسب مهارت‌های مخرب افراد سابقه‌دار

۷- تقویت وفاق اجتماعی را چون در صورت زندانی شدن مانع پذیرش از سوی جامعه و سبب برخوردهای قهرانگیز با وی و سرانجام موجب طرد وی از محیط می‌شود.

۸- کاستن فقر از سطح جامعه

یکی از بازتاب‌های مجازات‌های حبس از دست دادن شغل بزهکار است و بیکاری وی پس از گذراندن مدت حبس قانونی خود یکی از عوامل فقر در اجتماعی است که دامنگیر فرد و خانواده وی می‌شود.

۹- ارتقای بهداشت روانی مجرم و خانواده‌ی وی

زیرا فشارهای معنوی و عاطفی که زندان بر فرد مجرم و خانواده‌ی وی وارد می‌سازد، پریشانی و اضطراب و بیماری روانی را برای آنان به همراه می‌آورد که آثار آن تا مدت‌های مدیدی پس از پایان یافتن مجازات فرد مجرم و خانواده وی باقی می‌ماند.

۱۰- تقویت هنجارهای اجتماعی

زیرا زندان موجب دور شدن فرد از سایر افراد جامعه به‌خصوص دوری از نزدیکانش می‌شود که روابط و علقه‌های درون زندان جایگزین علقه‌های قبلی خود که تبیینی بر روابط اجتماعی بوده است می‌شود. در نتیجه فرد از ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی دورتر خواهد شد.

فواید حقوقی مجازات‌های جایگزین حبس

الف) تحدید مجازات‌های حبس موجب کاهش جرایم در سطح جامعه می‌شود.

برای مثال آزادی مشروط به

مثابه‌ی یکی از

راهکارهای

یکی از فایده‌های

مجازات‌های جایگزین حبس

این است که مجرم

شغل خود را از دست نمی‌دهد.

همچنین موجب افزایش و

رشد اقتصادی خانواده

و خود زندانی و سبب جلوگیری

از نابود شدن

و به هدر رفتن

سرمایه‌ی انسانی

می‌شود

محدود

کردن مجازات

حبس، نقشی

موثر در اصلاح بزهکار

دارد. زیرا آزادی مشروط محکوم را

به داشتن رفتار نیک ترغیب می‌کند و

فقط در این صورت است که یک زندانی

می‌تواند از آزادی مشروط استفاده کند و مدت

حبس خود را کوتاه نماید. از طرف دیگر الغای آزادی مشروط در

صورت بروز رفتار ناشایست، تهدیدی است که آزاد شده را پس

از خروج از زندان از گرایش به طرف جرایم و ارتکاب مجدد جرم

باز می‌دارد.

ب) تحدید مجازات حبس موجب کاستن از اطلاع در محاکم

قضایی می‌شود. با کاهش جرایم، محاکم فرصت بیشتری می‌یابند

و به پرونده‌ها سریعتر رسیدگی کنند و در رسیدگی خود نیز دقت

بیشتری مبذول نمایند. از طرف دیگر رجوع مکرر اقوام و دوستان

شخص زندانی به محاکم که خواهان عفو یا کاهش مجازات زندانی هستند، قسمت عمده‌ای از وقت محاکم را تلف می‌کند و موجب می‌شود که محاکم به امور اصلی خود که رسیدگی به پرونده‌های ارجاع شده به آنان است، بپردازند که این امر نیز خود موجب اطالای دادرسی می‌شود و مدت رسیدگی‌ها را طولانی‌تر می‌کند.

ج) تحدید مجازات حبس موجب تغییر دیدگاه نسبت به دستگاه قضایی می‌شود. یکی از موارد اطالای دادرسی این است که با محدود نمودن مجازات‌های حبس و ایجاد مجازات‌های جایگزین، پرونده‌های تشکیل شده در دادگاه‌ها، سرعت رسیدگی به جرایم مجرمان را افزایش می‌دهد و این جایگزین‌ها باعث تغییر دیدگاه نسبت به دستگاه قضایی می‌شود و افراد جامعه با دید بهتری به این رکن از حاکمیت نظر می‌کنند.

نتیجه‌گیری

باید گفت موفق نبودن مجازات‌های حبس در برآوردن هدف‌های نظام کیفری مانند اصلاح و پیشگیری از تکرار جرم و لزوم مهار بحران ناشی از آن، نظام‌های کیفری را به تحدید قلمرو این نوع مجازات سوق داده است. کاهش تورم جمعیت کیفری زندان‌ها و پیشگیری از تکرار جرم و تقلیل هزینه‌های اجرای مجازات و کاهش حبس از عمده‌ترین هدف‌های سیاست کیفری است. سیاست‌های جنایی ایران هم قبل از انقلاب و هم بعد از انقلاب در جهت محدود کردن مجازات‌های حبس، گام‌هایی را چه در مرحله‌ی اجرا (از طریق آزادی مشروط زندانیان و کار زندانیان در خارج از زندان) و چه در مرحله‌ی داوری (با تعلیق و تبدیل مجازات‌های حبس) برداشته و تحولاتی را در دوره‌های مختلف دیده است.

در قانون‌گذاری‌های اخیر نیز ضمن ادامه‌ی سیاست تحدید مجازات‌های حبس اختیارات دادگاه‌ها در مراحل دادرسی و اجرا برای تبدیل مجازات حبس به ویژه با ماده‌ی ۲۲ قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۷۱ به طور بی‌سابقه‌ای گسترش یافته است. بنابراین تدوین یک راهکار مشخص را با رعایت اصول پذیرفته شده‌ی حاکم بر مجازات‌ها و با ملاحظه‌ی راهکارها و ابزارهای ارائه شده در قواعد بین‌المللی در این باره، استفاده‌ی به‌جا و مناسب‌تر از سیاست تبدیل، تبدیل و تعلیق مجازات حبس را ایجاد می‌کند. برای تحقق شدن سیاست‌های کاهش جمعیت کیفری موارد زیر ضروری به نظر می‌رسد.

۱- باید به داوری‌ها سرعت داده شود و قضات مکلف شوند در صورت متقن بودن دلایل او را مجرم و یا در صورت فقدان

دلایل متقن حکم برائت متهم را صادر و از اطالای دادرسی خودداری کنند. زیرا صدور قرارهای تأمین، خود عامل زندانی شدن تعداد زیادی از متهمان می‌شود که تمکن مالی مناسبی برای دادن وثیقه یا وجه التزام یا کفالت ندارند و به ناچار بازداشت می‌شوند.

۲- قانونگذار باید دست به جرم‌زدایی بزند و جرایمی را که خطر جدی برای نظم عمومی ندارند، فاقد جنبه‌ی کیفری اعلام نماید و جنبه‌ی کیفری این اعمال را برطرف سازد و این جرایم کیفری را به جرایم مدنی و اداری تبدیل کند. برای مثال قانونگذار باید جنبه‌ی کیفری قانون صدور چک را بردارد و جرایم ناشی از صدور چک را جرایم مدنی یا جرایم اداری در نظر بگیرد و در صورت اعمال چنین سیاستی دست‌کم نیمی از جمعیت زندان‌های کشور کاسته خواهد شد و از اطالای دادرسی در محاکم جلوگیری می‌شود.

۳- باید مواردی که منتهی به بازداشت موقت می‌شود، هر چه بیشتر محدود شود و قضات در اعمال بازداشت موقت آزاد نباشند.

۴- باید کوشش‌های لازم برای معمول کردن آزادی مشروط به عمل آید و مقررات آزادی مشروط در قانون مجازات اسلامی مورد بازنگری قرار گیرد و قضات مکلف شوند در هر مقطع از اعمال مجازات، در صورت اصلاح بزهکار، حکم آزادی مشروط وی را صادر کنند و محکومان برای اینکه آزادی مشروط شامل حالشان شود، مکلف به گذراندن مدت خاصی نباشند.

۵- اقساط نمودن بدهی افرادی که به نحوی دچار ورشکستگی شده‌اند. بدین نحو که به شغل خود بپردازند و تعهد نمایند که اقساط خود را به موقع پرداخت نمایند.

۶- عدم ارجاع متهمان به زندان و ایجاد بازداشتگاه‌های خاص این افراد تا مشخص شدن حکم قضایی‌شان

۷- ایجاد مشاوران حقوقی در دادگاه‌ها و مددکاران اجتماعی

۸- تعیین مجازات‌های دیگری به عنوان جایگزین حبس، جمله شرکت در کلاس‌های فرهنگی یا دریافت گواهینامه، ادامه‌ی تحصیل در موسسات شبانه‌روزی، کار در موسسه‌های صنعتی کشاورزی، دامپروری، بازرگانی و ... با نظارت دقیق، محدودیت اشتغال در شغل‌های خاص، ممنوعیت اسکان در مناطق خاص گسترش زندان‌های باز که این زندانیان در ساعت‌های روزانه به سرکار مرتبط با مشاغل تخصصی خود و شب‌ها به خوابگاه مراجعه نمایند، اجاره‌ی مغازه و واگذار کردن به آنان، حرفه‌آموزی در موسسات فنی و حرفه‌ای و اشتغال و از جمله موارد دیگر کمک به انجمن‌های حمایت از زندانیان و اداره مراقبت‌های پس از خروج و ستاد دیده در کاهش و تقلیل جمعیت

کیفری می‌تواند موثر باشد.

۹- تبدیل جریمه‌ی نقدی به جای زندان. با توجه به جرایم تعزیری که تبیین نوع مجازات بر طبق نظر حاکم می‌باشد، با نظر قاضی پرونده و با توجه به شرایط موجود، وضعیت متهم، نحوه‌ی ارتکاب جرم، سوابق کیفری مجرم و سایر عوامل با تجویز ماده‌ی ۲۲ قانون مجازات اسلامی مجازات حبس را به جریمه‌ی نقدی تبدیل کرد.

۱۰- شلاق به جای زندان. محروم نکردن مجرم از نظارت بر خانواده و دیدار با آنان، محروم نکردن وی از اشتغالی که دارد. کم هزینه و سریع‌الاجرا بودن از جمله محاسن مجازات شلاق نسبت به حبس است.

۱۱- خدمات اجتماع درمانی. در ایام فراغت زندانی علاوه بر آثار مثبتی که درباره‌ی تامین بخشی از هزینه‌های زندگی زندانی و خانواده‌اش دربرداشته، همچنین نجات زندانی از خماری سستی، سرگرمی زندانی، از بین بردن مشکلات روحی و روانی و... را نیز به همراه داشته است.

۱۲- تعهد درمانی به جای زندان. در نظام قضایی سوئد درباره‌ی متهمان به جرایم مربوط به مواد مخدر به جای حبس‌های از یک ماه تا سی ماه، معتادان به جای رفتن به زندان مورد معالجه و درمان اختیاری قرار می‌گیرند و نقض تعهد از سوی معتاد موجب

بازگرداندن وی به زندان و اجرای حبس در مورد وی خواهد شد.
۱۳- منع اقامت در محل معین به جای زندان. در بعضی جرایم و با توجه به نحوه‌ی ارتکاب جرم و وضعیت مجرم، منع کردن مرتکب از اقامت در محل ارتکاب جرم و یا در محل معین، همان آثاری را دربردارد که زندانی کردن مجرم می‌تواند، دربرداشته باشد.

منابع:

۱- صانعی، پرویز. حقوق جزای عمومی. جلد دوم، انتشارات گنج دانش.

۲- رضایی، حسن. «نظریه مجازات در حقوق کیفری اسلام» مجله حقوقی دادگستری، تابستان ۱۳۷۰.

۳- شامبیاتی، هوشنگ. حقوق جزای عمومی. جلد اول، چاپ چهارم، سال ۱۳۷۶.

۴- محمودی، عباسعلی. حقوق جزای اسلام. انتشارات نهضت زنان مسلمان، جلد اول.

۵- عباس عبدی. آسیب‌شناسی اجتماعی؛ تاثیر زندان بر زندانی. چاپ اول، انتشارات نور.

۶- صلاحی، جاوید کیفرشناسی. چاپ دوم، انتشارات دانشگاه ملی.

۷- مجله اصلاح و تربیت، شماره‌های ۳۱ و ۳۲، سال سوم.

۸- Prison, Current issues in the united states

همراهان عزیز و ارجمند لطفاً به سئوال‌های پیوست پاسخ دهید.

«از ۱۲ سئوال زیر به ۱۰ سئوال پاسخ دهید»

۷- فواید اجتماعی تکاهش مجازات حبس را فقط نام

بپیرید.

۸- چرا تکاهش مجازات حبس موجب تقویت

هنجارهای مناسب اجتماعی می‌شود؟ شرح دهید.

۹- تغییر دیدگاه جامعه نسبت به رده‌ستگاه قضایی بر

چه اساسی است؟ بنویسید.

۱۰- مجازات‌های جایگزین حبس یکی از راه‌حل‌های

پیشنهادی سرعت دادن به داورهای مجاکم قضایی است.

هر چه در این مورد می‌دانید بنویسید.

۱۱- آن چه از مجازات‌های جایگزین حبس

می‌شناسید؟ نام بپیرید.

۱۲- تمهید درمانی چیست؟

۱- چرا تاکنون موفقیتی در از میان برداشتن جرم

حاصل نگردیده است؟

۲- در گذشته منظور از زندان چه بوده است؟

۳- هدف‌های مجازات از نظر کیفر شناسان چه

می‌باشند؟

۴- اهم اقداماتی را که نظام جمهوری اسلامی ایران

به جهت تجدید مجازات‌های حبس انجام داده است

بنویسید؟ (به‌طور خلاصه)

۵- چه مواردی را به عنوان مجازات‌های جایگزین

حبس می‌توان اعمال کرد؟

۶- یکی از راه‌حل‌های جلوگیری از ازدحام جمعیت

کیفری در زندان‌ها را بنویسید؟

